

تولد کویر در طوفان نمک/ وجدان تاریخ ما را نخواهد بخشید

حال از نخستین مصوبه دولت تدبیر و امید در 27 مرداد 92 هشت ماه می‌گذرد و قرار است راه‌حل علمی نجات دریاچه ارومیه در خرداد ماه به هیأت دولت ارائه شود اما امیدواریم این عمل نوش‌دارو بعد از مرگ سهراب نباشد.

حال از نخستین مصوبه دولت تدبیر و امید در 27 مرداد 92 هشت ماه می‌گذرد و قرار است راه‌حل علمی نجات دریاچه ارومیه در خرداد ماه به هیأت دولت ارائه شود اما امیدواریم این عمل نوش‌دارو بعد از مرگ سهراب نباشد.

به گزارش خبرگزاری فارس از تبریز، دریاچه زیبای "ارومیه" که زمانی بزرگ‌ترین دریاچه داخلی ایران و دومین دریاچه شور جهان بعد از بحرالمت به شمار می‌رفت با 102 جزیره کوچک و بزرگ و طولی در حدود 130 تا 140 کیلومتر و عرضی بین 15 تا 50 کیلومتر با سطح آبی به عمق متوسط 6 متر که در عمیق‌ترین نقطه به 25 متر می‌رسید به بزرگ‌ترین زیستگاه طبیعی "آرتمیا" مشهور بود.

اما امروزه در حالی نفس‌های این دریاچه به شمارش افتاده و تاسف‌بار است که بگوییم؛ کارشناسان پیش‌بینی کرده‌اند؛ با وجود 21 رودخانه و 39 مسیل تغذیه‌کننده از جمله زرینه رود، سیمینه رود، گادار، باراندوز، شهرچای، نازلو و زولا، این دریاچه تا چند سال دیگر کاملاً خشک خواهد شد. این در حالی است که دریاچه ارومیه به دلیل ویژگی‌های طبیعی و اکولوژیکی به عنوان ذخیره‌گاه بیوسفر در برنامه انسان و کره مسکون سازمان یونسکو معرفی و به ثبت رسیده است.

اما این زیست‌بوم با تمام دار و ندارش رو به نابودی است، چرا که به گفته مسئولان سازمان محیط زیست، کاهش میزان نزولات جوی، پایین بودن راندمان آبیاری کشاورزی در حوضه آبریز دریاچه ارومیه و عدم اختصاص آب کافی برای تامین نیاز بیولوژیکی رودخانه‌های منتهی به دریاچه از عوامل تشدیدکننده بحران و کویری شدن منطقه به شمار می‌رود.

چند سالی است که عوامل مختلف دست به دست هم داده‌اند تا منحصر به فردترین تالاب جهان به دلیل میزان پسرفت آب به تهدیدی جدی برای ساکنان منطقه تبدیل شود، در نتیجه پسرروی آب دریاچه، وسعت آن به میزان قابل توجهی کاهش یافته و برخی قسمت‌های جنوبی دریاچه غیرقابل دسترسی و تبدیل به نمک‌زار شده است که این پدیده می‌تواند فجایع زیست محیطی بسیار زیادی را همراه داشته باشد که یکی از آنها به جای ماندن روستاهای خالی از سکنه در شرق این دریاچه است.

شوره‌زارهای حاشیه دریا روز به روز وسیع‌تر و آب‌های زیرسطحی نیز شورتر می‌شوند.

مرگ و نابودی اطرافش پرسه می‌زند، غربت تلخی بر سکوتش جامانده و ترک‌های نقش‌بسته، جراحتش را عمیق‌تر کرده است. آواز پرندگان، رقص فلامینگوها و جست‌وخیز حیوانات حکم سراب را برایش دارد. اکنون سیراب شدن از آب، به رؤیای شبانه شیرینی مبدل شده که به رنگ امید درآمده است.

* «چی‌چست» دریاچه کهن

«چی‌چست» این دریاچه کهن، دریاچه‌ای که در کرانه خود، خاطرات زیادی را جای داده و واژه واژه‌اش گذری بر پیشینه ایرانیان کهن است، حالا نظاره‌گر غروبی غم‌انگیز است.

این‌روزها ارومیه به نمک نشسته و بوی نامطبوع مرگ، مرغان دریایی و پرندگان را فراری داده است.

مرگ شور؛ پایان راه پرواز

پرنده‌های بی‌خبر از همه‌جا پس از بازی و شیطنت وقتی بر روی دریاچه ارومیه می‌نشینند، نمک پرو بالشان را می‌گیرد و نمی‌توانند پرواز کنند؛ پرنده‌ها باز هم با تمام توانشان بال می‌زنند اما نمی‌توانند از دریاچه ارومیه جدا شوند گویی به زمین چسبیده‌اند؛ گویی یکباره متوجه می‌شوند که مرگ گریبانشان را گرفته است. این توصیف یکی از دوستداران محیط زیست است که به طور اتفاقی شاهد مرگ یکی از پرندگان مهاجر به دریاچه ارومیه بوده است.

پرنده‌ها به تدریج احساس کردند که دریاچه ارومیه دیگر برایشان آرامشی نخواهد داشت؛ آنها فهمیدند که حتی برای یک لحظه هم نمی‌توانند برای دیدن این دریاچه کهن و اساطیری بازگردند هر چند که پلیکان‌ها نیز از این قاعده مستثنی نبودند.

آرتمیا؛ نگین بی‌فروغ دریاچه ارومیه

آرتمیا این جاندار سخت‌پوست که روزگاری در آب‌های دریاچه ارومیه می‌زیست، ناپدید شده است.

از سوی دیگر پراکنده شدن ریزگردهای نمکی از دیگر زیان‌های خشک شدن دریاچه ارومیه به شمار می‌رود که به گواه کارشناسان زندگی شهروندان شهرهای آذربایجان از جمله تبریز و ارومیه را با خطرات جدی مواجه ساخته تا آنجا که در صورت تداوم این شرایط شهرهای برگ آذربایجان محکوم به تخلیه از سکنه خواهند بود.

همچنین طوفان‌های نمکی علاوه بر آثار تخریبی غیرقابل انکار بر زندگی مردم استان آذربایجان غربی و استان‌های مجاور آن و حتی استان‌های غربی و شمالی کشور بر کشاورزی منطقه نیز تاثیر سوء داشته و بدلیل شوری بیش از حد آب و رسوب گرد و غبار طوفان‌های نمکی تهدیدی جدی برای مزارع و باغات منطقه به شمار می‌رود.

اهمیت موضوع احیای دریاچه ارومیه تا آنجا بود که آقای حسن روحانی در سفر پیش از برگزاری انتخابات به ارومیه در جمع مردم آذربایجان با بیان این‌که نخواهیم گذاشت دریاچه ارومیه خشک شود، گفت: "من به شما قول می‌دهم که اگر بار مسئولیت اجرایی کشور را بر دوش من قرار دادید، در اولین روز دولت، حل مشکل دریاچه ارومیه در دستور کار قرار خواهد گرفت."

حسن روحانی در جمع هواداران خود در ورزشگاه شهید آهن‌دوست ارومیه در جواب فریاد هواداران خود مبنی بر این‌که دریاچه ارومیه احیا باید گردد، اظهار کرد: "در مرکز مطالعات استراتژیک مدت‌هاست کارگروه ویژه‌ای برای حل مشکل دریاچه ارومیه تشکیل شده و اولین بررسی‌ها به ما می‌گوید اگر خدای ناکرده دریاچه ارومیه خشک شود، زیست 14 میلیون نفر در معرض خطر قرار خواهد گرفت و آن وقت ریزگردهای نمک تمام زمین‌های کشاورزی کشور را نابود خواهد کرد."

روحانی آن روز به مردم ارومیه قول داد که در اولین روز کاری دولت جدید حل مشکل دریاچه ارومیه را در دستور کار قرار دهد و تاکید کرد که: من به شما قول می‌دهم در دولت تدبیر و امید، احیای دریاچه ارومیه، جزء اولین برنامه‌هایمان باشد."

روز یکشنبه 27 مرداد ماه سال 92 نخستین جلسه هیئت دولت تدبیر و امید برگزار شد و رئیس جمهور در نخستین روز به وعده داده شده در شعارهای انتخاباتی خود جامه عمل پوشاند. در این جلسه که بیش از سه ساعت طول کشید، بعد از اظهارات روحانی و قرائت منشور اخلاقی دولت، تصمیمات و مصوباتی مهم اتخاذ شد که از جمله آنها برای بهبود وضعیت معیشت مردم و نجات دریاچه ارومیه است.

در این جلسه، هیئت دولت مصوب کرد که کارگروه نجات دریاچه ارومیه با مسئولیت وزیر نیرو و عضویت وزرای جهاد کشاورزی، کشور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و نماینده معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ایجاد شود.

این کارگروه مأموریت یافت با استفاده از سوابق مطالعات و اقدامات قبلی به عمل آمده در این زمینه و بررسی‌های تخصصی و میدانی بیشتر، ظرف 2 ماه راهکارهای نجات دریاچه ارومیه را تدوین و جهت تصمیم‌گیری نهایی به دولت ارائه کند.

به دنبال آنکه نمایندگانی از وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های مرتبط گرد هم آمده و منویات هیئت دولت در این باره را بحث و بررسی کردند، تازه وقت آن رسید که زمام امور به کسی سپرده شود که نام‌آشناست؛ عیسی کلانتری.

کلانتری وزیر اسبق کشاورزی پیش از این کلید معمای خشک شدن نگین آبی آذربایجان این پهنه آبی را در زیر زمین دانسته بود؛ جایی که 22 هزار چاه غیر مجاز پیرامون دریاچه، منابع آبی را هورت کشیده و به آبیاری باغ و زمین کشاورزی اختصاص می‌دهند و در کنار آن هم در خشک شدن دریاچه نقش بسزایی دارند و هم در شور کردن زمین‌های حاصلخیز و نابودی مزارع و باغات خود!

تمامی بارش‌های زمستانی امسال هم نتوانسته اندکی به داد دریاچه رو به زوال برسد و گویا مؤلفه قدرتمند بارندگی را باید از فاکتورهای نجات دریاچه حذف کرد.

وی بر این باور بود دریاچه ارومیه از نظر زمین‌شناسی مرده است و دریاچه ارومیه بیمار است و گام نخست در درمان، تشخیص بیماری است؛ تشخیصی که می‌گویند زمان بر و نیازمند هزینه‌های سنگین است، ولی به گفته رئیس‌جمهور و به دلیل اهمیت منطقه آذربایجان برای کشور، تأمین هزینه‌های آن بلامانع خواهد بود.

وی در ادامه با تأکید بر بهره‌گیری از دانش دانشگاهیان، افزود: زیاده‌خواهی‌ها، باعث خشک شدن دریاچه ارومیه شد؛ پس نباید آن را به گردن طبیعت یا اقلیم انداخت. مشکل از خودمان است و ما مجبوریم به هر قیمت دریاچه را نجات دهیم.

بدین ترتیب پای دانشگاه صنعتی شریف به عنوان محور علمی احیای دریاچه به میان می‌آید تا همه چیز برای نتیجه‌گیری آماده به نظر برسد.

ارائه سند راهبردی نجات دریاچه ارومیه به دولت تا اردیبهشت

معاون پژوهشی دانشگاه صنعتی شریف گفت: باید با جمع‌بندی اطلاعات موجود در مورد دریاچه ارومیه و تبدیل آن‌ها به خرد جمعی به یک اجماع برسیم.

مسعود تجریشی، در جلسه جمع‌بندی راهکارهای ارائه شده در کنگره بین‌المللی علوم زمین با محوریت نجات دریاچه ارومیه که در سالن استانداری آذربایجان غربی برگزار شد، افزود: در زمینه اقلیم‌شناسی کارهای خوبی در ایران صورت گرفته اما به نظر می‌رسد نیازمند کمک خارجی هستیم. در زمینه اقتصاد، زمین‌شناسی و آب‌های زیرزمینی نیز معتقدیم مشارکت مردم و اصلاح الگوی مصرف عمده مسائل را حل خواهد کرد.

وی تصریح کرد: باید تا اردیبهشت ماه بتوانیم سندی راهبردی در اختیار دولت قرار دهیم که از دانش و تجربه داخلی و خارجی متشکل باشد.

کلانتری: راهکارهای نجات دریاچه ارومیه تا پایان ماه جاری به دولت ارائه می‌شود

دبیر ستاد احیای دریاچه ارومیه گفت: راهکارهای قابل اجرا و علمی نجات این دریاچه تا پایان ماه جاری به دولت ارائه می‌شود.

عیسی کلانتری پیش از این در کارگاه یک روزه هم‌اندیشی مطالعات در خصوص نجات این دریاچه در استانداری آذربایجان شرقی اظهار کرد: اصل اول که در ارائه این طرح لحاظ شده تأمین کسری آب دریاچه از سطح حوزه آن می‌باشد و انتقال آب بین حوزه‌ای، آخرین اولویت ماست.

وی خاطر نشان کرد: طرح‌های مختلف در مورد نجات این دریاچه در دست داریم که از آن جمله می‌توان به دادن حق آبه حوزه دریاچه از مصارف فعلی، انتقال آب رودخانه زاب به میزان 700 میلیون مترمکعب در سال، کاهش مصرف و بهره‌وری آب و به کارگیری فکری جدید در این مورد اشاره کرد.

کلانتری گفت: احیای دریاچه ارومیه کار آسانی نخواهد بود و از همان ابتدا به پیچیدگی این کار واقف بودم و از عواقب آن در منطقه اطلاع کافی دارم.

وی خاطرنشان کرد: هم‌اکنون 94 درصد این دریاچه خشک شده اما این موضوع نباید ما را ناامید کند و باید بدانیم که با خشک شدن این دریاچه، زندگی در این منطقه بخصوص شهر تبریز سخت خواهد بود.

کلانتری با اشاره به مصرف سالانه پنج میلیارد متر مکعب آب شیرین در این حوزه، افزود: متأسفانه در ازای مصرف هر متر مکعب آب در این حوزه، 20 سنت درآمد کشاورزی داریم که در مقایسه با قیمت آب در کشورهای منطقه، کاملاً ضررده است.

بسته پیشنهادی احیای دریاچه ارومیه نیمه خرداد تحویل دولت می‌شود

وی همچنین به بررسی دستورات 19 گانه که مصوب دولت قبلی بود اشاره کرد و گفت: برخی از این راهکارها غلط بوده و برخی نیز وظایف ذاتی سازمان‌های مرتبط است و اجرای آنها دردی را دوا نکرده و کمکی به افزایش سطح آب این دریاچه نمی‌کند.

دبیر ستاد احیای دریاچه ارومیه انتقال آب رودخانه زاب به این دریاچه را ضروری خواند و افزود: متأسفانه انتقال آب این رودخانه در صورت تامین به موقع اعتبار، تا قبل از فروردین ماه سال 98 صورت نمی‌گیرد و در کنار آن، انتقال آب خزر نیز به عنوان راهکاری که هیچ یک از محققان داخلی و خارجی با آن موافق نیستند مطرح بوده و در حال مطالعه و بررسی است.

کلانتری گفت: متأسفانه تا به این زمان کسانی که در معرض این تهدید بوده‌اند نامحرم تلقی و مردم از وضعیت این دریاچه بی‌اطلاع مانده‌اند و دولت مزیت همکاری با مردم را نداشته اما از این پس و با همکاری و همراهی مردم، این دریاچه را نجات خواهیم داد.

کلانتری اظهار کرد: طرح‌های مختلفی برای نجات دریاچه ارومیه مطرح است که از 19 راهکار پیشین قبلی برخی راهکارها که غیرعلمی بودند، حذف شده و یکسری راهکارهای دیگر که علمی و عملی‌تر است جایگزین آنها می‌شوند که با این تفاسیر پیش‌بینی می‌کنیم بسته پیشنهادی نجات دریاچه ارومیه نیمه خردادماه تحویل دولت شود.

وی در ادامه در پاسخ به اینکه برخی از کارشناسان خارجی با حضور در ارومیه، انتقال حوضه به حوضه آب برای دریاچه ارومیه را طرحی منسوخ شده در دنیا اعلام کرده و خواستار مشورت بیشتر ایران با کارشناسان خارجی شدند، آیا همچنان به اجرای این طرح اعتقاد دارید؟، گفت: منظور کارشناسان خارجی بیشتر مربوط به انتقال آب از دریاچه خزر بود؛ انتقال آب از حوضه‌های ارس و زاب همچنان سر جای خود هستند. در حقیقت آنها جایگزین حقبه‌هایی می‌شوند که برای آب شرب مصرفی شهرها برداشته شده است.

12 سال زمان برای احیای دریاچه نیاز است

دبیر کارگروه نجات دریاچه ارومیه همچنین در جواب این سوال که با توجه به تامین حدود 50 درصد آب دریاچه ارومیه از طریق زربنه رود در گذشته، اجرای فاز اول انتقال آب این رودخانه به آذربایجان شرقی برای مصارف صنعتی و شرب، باعث کاهش میزان ورودی آب آن به دریاچه ارومیه شده است و امروز نیز مدول دوم این طرح در حال اجراست، برای رفع مشکل موجود، چه برنامه و پیشنهادی خواهید داشت؟، اظهار کرد: اولویت هر جای دنیا آب شرب است و باید تامین شود اما مشکل دریاچه ارومیه صرفاً انتقال آب از زربنه رود به آذربایجان شرقی نیست بلکه مشکل آن بهره‌وری کم آب است؛ اگر بتوانیم بهره‌وری آب را بالا ببریم و آب صرفه‌جویی شده از این طریق را به دریا برگردانیم خواهیم توانست در راستای احیای دریاچه گام برداریم.

وی راندمان مصرف آب در حوضه دریاچه ارومیه را در حال حاضر زیر 35 درصد اعلام کرد و افزود: این میزان باید به بیش از 60 درصد برسد که اگر این میزان راندمان تحقق یابد، حدود 2 میلیارد متر مکعب اضافی خواهیم داشت که مستقیم و غیرمستقیم به دریاچه می‌رود؛ در کنار این، با اجرای دیگر طرح‌ها به ویژه انتقال حوضه به حوضه خواهیم توانست در 12 سال آینده آن را صرفاً به شرایط 12 سال قبل بازگردانیم.

احیای تنها 3600 کیلومتر مربع از 5200 کیلومتر مربع

کلانتری در پاسخ به اینکه می‌توان امیدوار بود در افق 1404، دریاچه ارومیه نیز احیا شده باشد؟ گفت: دریاچه ارومیه در صورت احیا دیگر به مساحت 5200 کیلومتر مربعی خود بازخواهد گشت؛ جنوب دریاچه در حال حاضر پر شده و آب ریخته شده به آن به سرعت تبخیر می‌شود؛ زربنه رود و سیمینه رود در جنوب دریاچه ارومیه 1500 تا 1600 کیلومتر مربع را تحت پوشش دارند اما شیب در این نقطه صفر است و حتی در برخی نقاط داخلی بخش جنوبی، ارتفاع دریاچه بدلیل انباشت نمک، بیشتر از بیرون است و چون آب و خاک این بخش شیرین‌تر است، در نتیجه تبدیل به حیات وحش خواهد شد.

وی ادامه داد: انشاءالله با طرح‌هایی که اجرا خواهد شد، به نظر می‌رسد این دریاچه در افق 1404 نجات یابد اما مساحت آن کمتر خواهد بود و پیش‌بینی می‌شود 3600 کیلومتر مربع آن احیا شده و مابقی آن تبدیل به حیات وحش شود.

94 درصد دریاچه ارومیه خشک شده است/ انتقال آب خزر به ارومیه شاید

دبیر ستاد احیای دریاچه ارومیه گفت: در حال حاضر دریاچه ارومیه تنها 6 درصد آب دارد و 94 درصد آن خشک شده است.

عیسی کلانتری ظهر با بیان اینکه راهکارهای اجرایی با پشتوانه علمی تا پایان اردیبهشت به دولت ارائه خواهد شد، اظهار داشت: با توجه به پنج ماه کار مطالعاتی و علمی با همکاری اساتید دانشگاه‌ها، سازمان‌ها، ادارات، تشکلهای مردمی و استانداری‌ها، پیگیری کارها آسان نیست و بسیار پیچیده است.

دبیر ستاد احیای دریاچه ارومیه گفت ادامه داد: اصل دوم در احیای دریاچه ارومیه تامین کسری آب از حوضه آبریز منطقه است که با توجه به تحقیقات انجام شده با همت مردم می‌توان تحقق بخشید اما این کار زمان‌بر است.

کلانتری در ادامه تصریح کرد: در حال حاضر دریاچه ارومیه تنها 6 درصد آب دارد و 94 درصد آن خشک شده است.

وی با بیان اینکه بدون دریاچه ارومیه زندگی در شهر تبریز ممکن نخواهد بود، اضافه کرد: طرح‌های مختلفی برای جلوگیری از به وجود آمدن این وضعیت داریم که یکی از آنها دادن حق‌آبه دریاچه از مصارف فعلی است.

کلانتری با اشاره به بررسی دستورات 19 گانه مصوب دولت قبلی گفت: همه این مصوبات باید دوباره مورد بررسی قرار گیرد چون برخی از این راهکارها غلط بوده و برخی نیز وظایف ذاتی سازمان‌های مرتبط است و اجرای آنها دردی را دوا نکرده و کمکی به افزایش سطح آب این دریاچه نمی‌کند.

وی با تاکید بر اینکه انتقال آب بین‌حوزه‌ای، آخرین اولویت ماست، افزود: انتقال آب رودخانه "زاب" به میزان 700 میلیون متر مکعب در سال، کاهش مصرف آب، صرفه‌جویی، بهره‌وری از آب به هر قیمتی که شده همچنین بکارگیری فکری جدید در این مورد از طرح‌های دیگر است.

دبیر ستاد احیای دریاچه ارومیه با اشاره به بررسی طرح انتقال آب از دریای خزر گفت: انتقال آب خزر نیز به عنوان راهکاری که هیچ‌یک از محققان داخلی و خارجی با آن موافق نیستند، مطرح بوده و در حال مطالعه و بررسی است اما در اولویت نیست.

وی بیان کرد: احیای دریاچه ارومیه به آن صورتی که تصور می‌شود کار آسانی نیست و پیچیدگی‌های خاص خود را دارد، عوامل پیچیدگی کار بررسی شده و اطلاع داریم.

کلانتری با اشاره به مصرف سالانه 5 میلیارد متر مکعب آب شیرین در این حوزه افزود: متأسفانه در ازای مصرف هر متر مکعب آب در این حوزه، 20 سنت درآمد کشاورزی داریم که در مقایسه با قیمت آب در کشورهای منطقه، کاملاً ضررده است.

دبیر ستاد احیای دریاچه ارومیه، انتقال آب رودخانه "زاب" به این دریاچه را ضروری خواند و افزود: متأسفانه انتقال آب این رودخانه در صورت تامین به موقع اعتبار تا قبل از فروردین ماه سال 98 صورت نمی‌گیرد و در کنار آن، انتقال آب خزر نیز به عنوان راهکاری که هیچ‌یک از محققان داخلی و خارجی با آن موافق نیستند مطرح بوده و در حال مطالعه و بررسی است.

وی با بیان اینکه متأسفانه تا به این زمان کسانی که در معرض این تهدید بوده‌اند، نامحرم تلقی شده‌اند و از وضعیت این دریاچه بی‌اطلاع مانده‌اند، خاطر نشان کرد: با آگاه کردن مردم خطرات خشک شدن کمتر خواهد بود و بدون حضور و مشارکت مردم نمی‌توان گامی برداشت.

کلانتری همچنین اظهار کرد: نظارتی بر آب‌های زیرزمینی مغذی دریاچه نبود، حق آبه دریاچه از سدها هم پرداخت نشد، در نتیجه دریاچه‌ای که با عمق 7 متر، تبخیری معادل 1100 میلی‌متر در سال دارد با بارشی حدود 300 میلی‌متر در هر سال و با کاهشی معادل 80 سانتی‌متر، نهایتاً در مدت 8 تا 9 سال خشک شد.

وی افزود: در گذشته سالی 700 میلیون متر مکعب تا 1 میلیارد متر مکعب آب وارد رودخانه می‌شد و تبخیر یک متر و 10 سانتی‌متر آب در ازای این میزان آب ورودی بود، اما به مرور جلوی ورود آب به دریاچه گرفته شد ولی همان میزان تبخیر باقی ماند و این در نهایت منجر به ایجاد بحران خشکی و بی‌آبی برای دریاچه ارومیه شد.

کلانتری اضافه کرد: مسئله مهم دیگر که تاثیر بسزایی در فرآیند خشک شدن دریاچه داشته است، پر شدن دریاچه با رسوبات ورودی به خصوص از قسمت جنوبی دریاچه که از حوضه‌های آبریز زربنه رود، سیمینه رود، کلارچای تغذیه می‌شده است و امروز این رسوبات حدود 1500 تا 1600 کیلومتر مربع از سطح دریاچه را در بر گرفته‌اند.

وی اضافه کرد: البته بخشی از رسوب گذاری این قسمت هم ناشی از عدم احداث بخش دوم پل میان گذر دریاچه بوده که منجر به کاهش گردش آب شده است.

کلانتری خاطر نشان کرد: 41 هزار چاه غیرمجاز و 43 هزار چاه مجاز در منطقه وجود دارد که میزان آب برداشتی از چاه‌های

غیرمجاز، سالانه حدود 600 میلیون متر مکعب و میزان آب برداشتی از چاه‌های مجاز، سالانه حدود 1 میلیارد و 450 میلیون متر مکعب است.

وی گفت: از طرف دیگر آب‌های سطحی نیز در پشت سدها گرفتار شده یا از طریق پمپاژهای کنار رودخانه‌ها یا از موتور پمپ آب بندان‌ها برداشت می‌شوند که رقمی حدود یک میلیون و 146 هزار متر مکعب است.

کلانتری اضافه کرد: 2 میلیون و 306 هزار متر مکعب هم از آب‌های زیرزمینی برداشت می‌شود که 2 میلیون و 22 هزار متر مکعب از چاه‌ها، 173 میلیون متر مکعب از چشمه‌ها و 111 میلیون مترمکعب از قنوات برداشت می‌شود.

در نتیجه طبق این آمار دیگر آبی برای دریاچه ای که سالانه 1100 میلی متر تبخیر آب دارد، باقی نمی‌ماند.

وی گفت: تمام تلاش ما و اولویت اصلی ما بر این است که آب مورد نیاز دریاچه از خود حوضه تامین شود. به همین منظور افزایش راندمان آبیاری کشاورزی و استفاده از آب‌های سطحی جمع شده در پشت سدها می‌تواند کمک بزرگی برای تامین آب مورد نیاز دریاچه از حوضه باشد.

کلانتری اظهار کرد: البته انتقال آب از حوضه رود زاب ضروری است که امیدواریم مطابق برنامه اعلام شده بتوانیم از فروردین 1398 با برگشت 670 میلیون مترمکعب آب رودخانه زاب به دریاچه ارومیه گامی مهم برای تامین آب دریاچه برداریم. انتقال آب از ارس نیز همچنان در دست بررسی است.

حوزه آبریز دریاچه ارومیه در آذربایجان شرقی 44 درصد است/ وضعیت نگران کننده سواحل شرقی

مدیرکل حفاظت محیط زیست آذربایجان شرقی گفت: این بازدید به منظور تحلیل وضعیت و روند خشک شدن دریاچه ارومیه و ارائه راه کارهایی برای برون رفت از بحران فعلی انجام می‌شود.

حمید قاسمی با اشاره به بحران‌های پیش روی خشک شدن دریاچه ارومیه اظهار کرد: آنچه که در حال حاضر پیش‌بینی می‌شود این است که وضعیت در سواحل شرقی بسیار نگران کننده است و زندگی مردم با مشکلاتی مواجه شده است.

وی با بیان اینکه وسعت حوزه آبریز این دریاچه در استان‌های آذربایجان شرقی 23 هزار کیلومتر مربع، آذربایجان غربی 24 هزار کیلومتر مربع و کردستان پنج هزار و 200 کیلومتر مربع است، افزود: از سال 74 تاکنون روند کاهش آب این دریاچه آغاز شده و تاثیرپذیری پس‌روی آب در آذربایجان شرقی دو هزار و 54 کیلومتر مربع و در آذربایجان غربی 750 کیلومتر مربع است.

ارایه نظر در خصوص دریاچه ارومیه قبل از رسیدن به راه حلی واحد اشتباه است

داود رضا عرب عضو ستاد احیای دریاچه ارومیه پیش از این گروه مشاوران ملی و بین‌المللی احیای دریاچه ارومیه (UNDP) از سواحل شرقی گفته بود: قبل از رسیدن به راه حلی کلی و واحد در بین اعضای این ستاد، اظهار نظر در این مورد صحیح نخواهد بود.

وی افزود: هدف از تشکیل ستاد احیا، رسیدن به نقشه راه برای نجات دریاچه ارومیه و جان بخشی دوباره به آن است.

عرب گفت: برنامه‌ریزی شده حداکثر تا 20 اردیبهشت ماه 93 این نقشه تهیه و در دستور کار هیئت دولت قرار گیرد.

عرب اظهار کرد: با توجه به اینکه دریاچه ارومیه موضوعی ملی و فراملی است، در خصوص احیای آن و دلایل خشکی و اثرات آن نباید افکار مردم را تا رسیدن به نتیجه نهایی و تهیه نقشه احیا درگیر کرد.

عضو ستاد احیای دریاچه ارومیه تاکید کرد: تمام تلاش خود را برای نجات دریاچه خواهیم کرد و امیدواریم این دریاچه احیا شود.

کوچک‌سازی نه، احیای بخشی دریاچه ارومیه

"مایک موزر" مشاور ارشد بین‌المللی طرح حفاظت از تالاب‌های ایران گفت: به جای کاربرد و نامگذاری محدود کردن دریاچه بهتر

است کوچک کردن دریاچه یا واژه احیای بخشی از دریاچه را به کار برد.

وی با بیان اینکه باید کاری مانند کانال کشی انجام داد تا آب رودخانه‌ها کاملاً به بدنه اصلی دریاچه برسد، اظهار کرد: این مشکلی است که باید با اراده و توسط خود ایرانیان حل شود و جوامع و کارشناسان بین‌المللی نیز با انتقال دانش و تجربه و کمک‌های مالی در کنار مردم ایران هستند.

وی اضافه کرد: موضوع اقلیم و استفاده از آب به شکل بی‌رویه در داخل این حوضه آبخیز و خارج از ظرفیت، مهمترین مشکل این زیست بوم جهانی است و نیازمندیم تا تمهیداتی اندیشیده شود تا مصارف کشاورزی با ظرفیت‌های موجود همخوانی داشته باشد.

این کارشناس انگلیسی گفت: نه تنها کشاورزان باید در این رابطه کار کنند که کل مردم آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی نیز در این زمینه باید صرفه‌جویی کرده و نسبت به این کار رغبت داشته باشند.

وی با اشاره به نقش تشکلهای غیردولتی در این زمینه گفت: نقش تشکلهای بسیار پر رنگ و مهم است و باید یک حرکت در ابعاد بزرگ در این زمینه صورت بگیرد.

این کارشناس بین‌المللی ادامه داد: برای صرفه‌جویی در مصرف آب باید جلب مشارکتهای مردمی و آموزش کشاورزان با کمک تشکلهای صورت بگیرد چون تا مردم نخواهند کاری محقق نمی‌شود.

* وجدان تاریخ ما را نخواهد بخشید

خشک شدن و یا کم شدن آب دریاچه تعادل اکولوژیک شمال غرب کشور را بر هم می‌زند، آب و هوا را تغییر داده و با تاثیرگذاری مستقیم بر روحيات مردمی که سالیان سال با دریاچه زندگی کرده‌اند، موجب مهاجرت میلیونی آنها می‌شود. حضور دریاچه تاکنون سبب ایجاد ویژگی ساحلی به این منطقه کوهستانی و تعدیل آب و هوا شده است. 15 سال از زمان آغاز کاهش ارتفاع آب دریاچه ارومیه می‌گذرد، اینک دانشمندان معتقدند چنانچه دریاچه ارومیه خشک شود، منطقه تبدیل به بیابانی به وسعت 570 هزار هکتار با 8 میلیارد مترمکعب نمک می‌شود که با وزش نخستین بادهای به جای شن یا رس، این نمک است که در هوا منتشر شده و موجب تخریب محیط زیست می‌شود، تخریبی که بدون شک از مرزهای کشور خواهد گذشت و در خوش‌بینانه‌ترین شرایط کشورهای همسایه را نیز در شرایط بحران زیست محیطی گرفتار خواهد کرد.

اینک این ماییم و این لبخند نمکین دریاچه‌ای در حال مرگ، دریاچه‌ای که با همه زیبایی‌اش با همه قدمت خود و با همه نعمت‌هایش در حال نابودی است، این نابودی یعنی نابودی سه درصد از خاک ایران و ایرانی با پیکری زخمی بر جای می‌ماند.

امروز برگی دیگر از تاریخ در حال نگارش است، اگر خشک شدن دریاچه در این ورق نوشته شود، هیچ‌گاه وجدان تاریخ ما را نخواهد بخشید، اگر چه دریاچه هامون چند سال پیش توسط بیگانگان خشکانده شد ولی اینک دریاچه ارومیه به دست خودمان در حال خشکیدن است.

* فاجعه انسانی در راه است

فراتر از بحران پیش‌رو که چند سال است گونه‌های گیاهی و حیوانی دریاچه را با مشکل روبه‌رو کرده است، بسیاری از کارشناسان دولتی و غیردولتی این نکته را متذکر شده‌اند که با کاهش مساحت دریاچه ارومیه و خشکی تدریجی، دریاچه ارومیه به شوره‌زاری 8 میلیارد تنی تبدیل می‌شود که زیست‌بوم انسانی منطقه را از بین خواهد برد و در نهایت منجر به مهاجرت‌های ناخواسته و از بین رفتن بخش مهمی از کشتزارهای اطراف می‌شود.

هم‌اکنون این ماییم که باید تصمیم بگیریم، نگاه به آینده، نجات دریاچه ارومیه، رهایی بخشیدن دریاچه، بستن فاضلاب‌ها، قانونمند کردن ورودی‌های آب شیرین به دریاچه و اقدامات دیگری که باید مورد توجه قرار بگیرد یا این‌که بپذیریم همین شرایط را ادامه دهیم، سلام طبیعت را پاسخ نگوئیم، از تازیانه‌هایی که بر شانه‌اش نواخته‌ایم درس نگیریم و آنگاه بگذریم رأفت و مهربانی طبیعت به قهری بدل شود که دیگر به سادگی نتوان آن را مدیریت کرد.

این انتخاب ماست، باید انتخاب کنیم که امانت در دست خویش را چگونه نگهداریم و چگونه آن را به نسل بعد از خویش تحویل دهیم و آنچه که تاکنون در دفترچه عمل خودمان نگاشته‌ایم به هیچ کدام از ما در هر جایگاهی که هستیم نمره قبولی

نمی‌دهد، حتی به عنوان یک شهروند بپذیریم.

حال از نخستین مصوبه دولت تدبیر و امید در 27 مرداد 92 هشت ماه می‌گذرد و قرار است راه‌حل علمی نجات دریاچه ارومیه در خرداد ماه به هیئت دولت ارائه شود اما امیدواریم این عمل نوش دارو قبل از مرگ سهراب نباشد.

مردم هنوز منتظر هستند؛ منتظر اجرایی شدن قول‌ها و اقداماتی که دولت روحانی وعده آنها را داده است.